

Investigation of nursing theses on heart failure patients in Turkey

Türkiye’de kalp yetmezliği hastalarına yönelik yapılan hemşirelik tezlerinin incelenmesi

Esra Türker¹, Gözdenur Tanrıkulu²

¹ Dr. Öğretim Görevlisi, Lokman Hekim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Ankara, esra.turker@lokmanhekim.edu.tr, 0000-0003-3323-6880

² Öğretim Görevlisi, Lokman Hekim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Diyaliz Programı, Ankara, gozdenur.tanrikulu@lokmanhekim.edu.tr, 0000-0001-9110-8612

ABSTRACT

Aim: This research was conducted to examine the nursing graduate thesis studies for heart failure patients in Turkey. **Material and Methods:** This study was descriptive and document analysis technique was used to collect data. In order to reach the postgraduate theses, the Turkish National Thesis Database was searched using the words "heart failure", "cardiology" and "nursing". As a result of the search, 161 theses were reached. Since two of the theses were not open to full access, 139 of them were not nursing theses, they were excluded from evaluation and 21 theses were included in the study. The data were collected with thesis evaluation technique and analyzed through descriptive statistics. **Results:** 18 of the theses are master's and 3 of them are doctoral theses. All of the theses have been studied for cardiovascular diseases. In almost all of the studies, psychological resilience, the effect of gender on the perception of illness, the relationship between health behaviors and psychosocial adjustment, the relationship between self-care, quality of life and sleep quality, activities of daily living and educational needs related to the disease were investigated in patients with heart failure. **Conclusions:** The number of individuals with heart disease is increasing day by day in the world and in Turkey, which increases the importance of nursing care. In order to increase the importance and quality of care, it is necessary to carry out studies in this area. In this study, it was seen that the majority of postgraduate theses in the field of nursing for heart failure patients consisted of descriptive studies, and the number of theses with interventional applications was limited. In order to contribute more to the literature; It is thought that it would be beneficial to include randomized controlled studies with high level of evidence in which more nursing interventions are applied to patients.

ÖZ

Amaç: Dünyayı etkisi altına alan COVID-19 pandemisi, eğitimi de etkilemiş ve Bu araştırma Türkiye’de kalp yetmezliği hastalarına yönelik yapılmış hemşirelik lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır. **Gereç ve Yöntem:** Bu çalışma tanımlayıcı nitelikte yapılmış olup verilerin toplanmasında doküman analiz tekniği kullanılmıştır. Lisansüstü tezlere ulaşmak için Türkiye Ulusal Tez Veri Tabanı’nda "kalp yetmezliği", "kardioloji" ve "hemşirelik" kelimeleri kullanılarak tarama yapılmıştır. Tarama sonucu 161 teze ulaşılmıştır. Tezlerden ikisi tam erişime açık olmadığı, 139’unun hemşirelik tezi olmadığı için değerlendirme dışı bırakılmış ve araştırmaya 21 tez dahil edilmiştir. Veriler tez değerlendirme tekniği ile toplanmış, tanımlayıcı istatistikler yoluyla çözümlenmiştir. **Bulgular:** Tezlerin 18’i yüksek lisans ve 3’ü doktora tezidir. Tezlerin tamamında kardiyovasküler hastalıklara yönelik çalışılmıştır. Çalışmaların tamamına yakınında kalp yetmezliği olan hastalarda psikolojik sağlamlık, cinsiyetin hastalık algısı üzerine etkisi, sağlık davranışları ve psikososyal uyumunun öz bakım arasındaki ilişki, yaşam kalitesi ve uyku kalitesi, günlük yaşam aktiviteleri ve hastalık ile ilgili eğitim gereksinimlerine etkisi araştırılmıştır. **Sonuç:** Dünya genelinde ve Türkiye’de kalp hastalığına sahip bireylerin sayısı her geçen gün artmakta olup bu durum hemşirelik bakımının önemini artırmaktadır. Bakımın önemini ve kalitesini artırmak için bu alanda çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu araştırmada hemşirelik alanında kalp yetmezliği hastalarına yönelik yapılmış lisansüstü tezlerin çoğunluğunu tanımlayıcı tipte çalışmaların oluşturduğu, girişimsel uygulama yapılan tez sayısının sınırlı olduğu görülmüştür. Literatüre daha fazla katkı sağlanması açısından; hastalara daha fazla hemşirelik girişiminin uygulandığı, kanıt düzeyi yüksek randomize kontrollü çalışmalara yer verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

ARTICLE INFO/MAKALE BİLGİSİ

Key Words: Heart Failure, Cardiology, Nursing

Anahtar Kelimeler: Kalp Yetmezliği, Kardioloji, Hemşirelik

DOI: 10.5281/zenodo.6770173

Corresponding Author/Sorumlu Yazar: Lokman Hekim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Ankara, esra.turker@lokmanhekim.edu.tr, 0000-0003-3323-6880.

Received Date/Gönderme Tarihi: 01.05.2022

Accepted Date/Kabul Tarihi: 02.06.2022

Published Online/Yayımlanma Tarihi: 30.06.2022

GİRİŞ

Kalp yetmezliği (KY); kalbin vücuda gerekli kanı pompalama ile ilgili işlev yetersizliğinin sonucunda ortaya çıkar. KY, normal dolum basınçlarına rağmen, kalbin dokuların metabolik ihtiyaçlarını karşılayacak ölçüde oksijen sunamamasına yol açan, kardiyak yapısal veya işlevsel bozukluk şeklinde tanımlanabilir. Bireylerin günlük aktivitelerini kısıtlayan ve yaşam kalitesini düşüren, mortalitesi yüksek bir kronik hastalıktır (1). Amerikan Kalp Birliği (AHA), 2030’da ABD’de erişkinlerde 8 milyondan fazla kişide KY görüleceğini

öngörmektedir. Türk Kardioloji Derneği (TKD) tarafından yapılan HAPPY çalışmasının sonuçlarına göre Türkiye’de 2 milyonun üzerinde insan kalp yetmezliği hastasıdır. Yine aynı çalışmanın sonuçlarına göre kalp yetmezliği vakalarının %50’ye yakını 60 yaşın üzerindeki bireylerin oluşturması, yaşam süresinin artmasıyla beraber bu oranın yükseleceğini düşündürmektedir (2).

Hastalığın tedavisinde tam iyileşmenin olmaması, tedavinin ömür boyu devam etmesi ve kompleks bir sendrom olması nedeniyle hastaneye tekrar yatışlara ve sağlık harcamaları açısından ek maliyetlere neden

olmaktadır. Bu durumun bireylerin yaşam kalitesini olumsuz etkilediği ve aile içi süreçlerde bozulmaların yaşandığı yapılan çalışmalarda belirtilmiştir (3,4,5).

Yapılan çalışmalarda hemşirelerin kalp yetmezliği olan bireylere hastalığa özgü diyet ve ilaç tedavisi eğitimleri uygulaması sonucunda hastaneye tekrar yatışların azaldığı belirtilmektedir (6,7). Bu eğitim programının geliştirilmesinde ve hastaya özel bireyselleştirilmiş bakımın sürdürülmesinde de sağlık personelinin ilk olarak hasta bireylerin gereksinimini belirlemesi gerekmektedir. Tüm bunlar düşünüldüğünde KY’li hastalara yönelik yapılan araştırmalar büyük önem arz etmektedir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Tipi: Bu çalışma, literatüre dayalı olarak tanımlayıcı çalışma olup doküman analizi tekniği kullanılarak, 13 Nisan-22 Nisan 2022 tarihleri arasında, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden lisansüstü tezlerle ulaşılarak yapılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi: Araştırmanın evrenini, YÖK Ulusal Tez Merkezi’ndeki kalp yetmezliği hastalığını inceleyen İç Hastalıkları Hemşireliği ve Hemşirelik Anabilim Dalı (ABD)’nda yapılmış tezler oluşturmaktadır. Örneklemi ise dahil edilme kriterlerine uyan tüm tezler oluşturmaktadır (18’i yüksek lisans ve 3’ü doktora tezidir. N=21). Araştırmaya, başlığında “kalp yetmezliği”, “hemşirelik”, “yetişkin” kelimelerinden en az biri yer alan, tanımlayıcı, analitik model, deneysel veya yarı deneysel çalışma tasarımı tipine sahip, yayın dili Türkçe olan lisansüstü tezler dahil edilmiştir.

Tez Değerlendirme Aracı: Araştırma verilerinin elde edilmesinde araştırmacılar tarafından geliştirilen Tez Değerlendirme Aracı kullanılmıştır. Tez Değerlendirme Aracı, yazar, tez türü, araştırma tipi, örneklem grubu, araştırmada kullanılan ölçme ve değerlendirme ölçütleri ve sonuç bilgilerinin toplanmasını sağlamıştır.

Tarama Stratejisi: Lisansüstü tezlerle ulaşmak için Türkiye Ulusal Tez Veri Tabanı’nda Medical Subject Headings (MESH)’ten seçilen anahtar kelimeler ile “kalp yetmezliği”, “yetişkin” ve “hemşirelik” kelimeleri kullanılarak tarama yapılmıştır. Taramada yıl sınırlaması yapılmadan tüm lisansüstü tezler taranmıştır. Kullanılan anahtar kelimeler ile 21 teze ulaşılmıştır.

Verilerin Toplanması: Tarama iki araştırmacı tarafından bağımsız olarak yapılmıştır. Çalışmada tezlerin incelenmesi ve verilerin Tez Değerlendirme Formu’na kayıt edilmesi iki yazar tarafından ayrı ayrı gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler daha sonra birleştirilmiştir. Bu işlem yapılırken, her bir tez ayrıntılı bir biçimde incelenmiş, herhangi bir görüş farklılığı olduğunda ortak karar verilerek uzlaşmaya varılmıştır.

Verilerinin Değerlendirilmesi Araştırmada yer alan tezlerle ilişkin verilerin çözümlenmesinde niceliksel analiz yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen veriler, sayı ve yüzde olarak tablo biçiminde verilmiştir. Araştırmanın Etik Yönü: Çalışmada, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyulmuştur.

BULGULAR

Bu araştırmada incelenen hemşirelik tezleri 2003-2021 yılları arasındadır. Anahtar kelimelerle yapılan arama sonucunda toplam 21 teze ulaşılmıştır. Bu tezlerin 18’i yüksek lisans 3’ü doktora tezidir. Yapılan tezlerin metodolojisi incelendiğinde 17 tanesi tanımlayıcı, bir tanesi yarı deneysel, üç tanesi ise deneysel çalışma olarak yapılmıştır. Tezlerin örneklem grubunu hastalar, bakım vericileri ve hemşireler oluşturmuştur. Yapılan yüksek lisans tezleri incelendiğinde kalp yetmezliği olan hastalarda; psikolojik sağlık, cinsiyetin hastalık algısı üzerine etkisi, cinsel fonksiyon bozukluğunun ve cinsel yaşam kalitesi, sağlık okuryazarlığı, sağlık davranışları ve öz bakım arasındaki ilişki, psikososyal uyumunun öz bakım davranışları üzerine etkisi, uygulanan rehabilitasyon programının yorgunluk, yaşam kalitesi ve uyku kalitesine etkisi, semptomların değerlendirilmesi, hastalık algısı, evde bakım gereksinimleri, tekrarlı hastaneye yatış nedenleri, günlük yaşam aktiviteleri ve hastalık ile ilgili eğitim gereksinimleri araştırılmıştır. Hastalara yönelik yapılan doktora tezlerinde ise; hasta eğitimi ve modellemelere göre yapılan eğitim ile hastaların bağımsızlık düzeyleri ve bakım algıları değerlendirilmiştir. Bakım vericilere yönelik yapılan bir yüksek lisans tezlerinde ise depresif belirtiler ve karşılıklı bağımlılık; doktora tezinde ise bakım vericilere uygulanan planlı eğitimin hastalardaki semptom yönetimine ve yaşam kalitesine etkisi incelenmiştir. Hemşirelere yönelik yapılan bir doktora tezinde ise klinik rutine konulan hasta eğitiminin değerlendirilmesi incelenmiştir.

Tablo 1. Tezlerin Tanımlayıcı Özellikleri

Tezin Yayın Yılı	n	%
2008	3	14,29
2009	1	4,77
2010	2	9,51
2011	1	4,77
2012	2	9,51
2016	2	9,51
2017	1	4,77
2018	3	14,29
2020	3	14,29
2021	3	14,29

Tezin Türü	n	%
Yüksek Lisans	18	85,71
Doktora	3	14,29
Araştırma Tipi	n	%
Tanımlayıcı	14	68,43
Tanımlayıcı- Karşılaştırmalı	3	15,79
Yarı Deneysel	1	10,52
Deneysel	3	5,26
Araştırma Yapılan Grup	n	%
Hastalar	18	85,72
Hastalar ve Bakım Vericiler	2	9,52
Hastalar ve Hemşireler	1	4,76

TARTIŞMA

Bu araştırma Türkiye’de kalp yetmezliği hastalarına yönelik yapılmış hemşirelik lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Kalp yetmezliği tüm dünyada kronik hastalıklar açısından ilk sıralarda yer alan önemli bir hastalık grubudur. Özellikle mortalite açısından önemli bir yere sahip olan bu hastalığın tedavisi ve bakım sürecinde hasta, informal bakım vericisi ve hemşire etkileşim halindedir. Uzun süreli ve tekrarlı hastaneye yatma durumları gerektiren bu kronik hastalığın iyi yönetilmesi açısından yapılan çalışmalarda hastalar, bakım vericileri ve hemşirelerin çalışmalara dahil edilmesi oldukça önemlidir. Bu sonuçlar Türkiye’de kalp yetmezliği hastaları ile ilgili yapılmış lisansüstü hemşirelik tezlerinin durumunu ortaya koyan ilk çalışma olması bakımından önemlidir.

Günümüzde ilerleyen sağlık teknolojisi, hastalık tedavisinde kullanılan ilaçların seçeneklerinin artması ve bakım kalitesinin yükselmesi kronik hastalıkların yönetiminde oldukça önemlidir. Fakat kronik hastalıkların yönetimi sağlık profesyonelleri, hasta ve hasta yakınları için bir ekip işidir. Bu ekibin her bir parçasının hastayı odak noktasına alacak şekilde hastalığın yönetiminde olması hastanın semptom yönetiminde, hastalığa olan uyumunun artırılmasında aynı zamanda yaşam kalitesinin yükseltilmesinde ve hastaneye tekrarlı yatışların azaltılmasında oldukça önemlidir (8).

İncelenen tezler sonucunda kalp yetmezliği hastalarında en fazla yaşam kalitesi, psikososyal uyum, semptom yönetimi ve günlük yaşam aktiviteleri üzerine çalışmalar yapılmıştır. Kalp yetmezliği olan hasta ve bakım vericilerine yönelik yapılan tezlerde ise depresyon düzeyleri ve semptom yönetimleri üzerine araştırmalar gerçekleştirilmiştir. İncelenen tezler sonucunda kalp yetmezliği olan hastalara uygulanan rehabilitasyon programının yorgunluk, yaşam kalitesi ve uyku kalitesine

etkili olduğu belirlenmiştir. Sağlıkla ilgili yaşam kalitesi değerlendirilirken, hastaların; fiziksel, sosyal ve ruhsal sağlık boyutlarını ölçen uygun araçların seçilmesi önemlidir. Uygun ölçümler bireylere verilen bakım hizmetini etkileyecek bir rehber olacaktır. Yapılan çalışmalarda KY olan hastaların yaşam kalitelerinin sağlıklı gruplara oranla daha düşük olduğu bulunmuştur (8,9). Yapılan tezler bu açıdan literatür ile uyumludur (4,10,11,12).

Günlük yaşam aktivitelerini bağımsız olarak sürdürmeyen kalp yetmezliği hastalarının uyku kalitelerinin ve yaşam kalitelerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Hastaların kalp yetmezliği semptom yönetimlerinin iyi olmaması ve hastalık algılarının düşük olması da yaşam kalitelerini olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca semptom yönetimi iyi olmayan hastaların hastaneye daha sık yattığı belirlenmiştir. Hastalığa uyum, beslenme ve ilaç kullanımı açısından hastaların ve bakım vericilerinin hastalık algılarının yüksek olması gerekmektedir. Kalp yetmezliğinin tedavisi, hastaneye gereksiz yatışları azaltmak ve dispne, yorgunluk, depresyon, anksiyete ve bilişsel eksikliklerin sıkıntılı semptomlarını yönetmek için karmaşık bir ilaç ve diyet rejimi gerektirir (13). Kalp yetmezliği ile ilgili son yıllarda implante edilebilir defibrilatörler, biventriküler kalp pilleri ve sol ventrikül yardımcı cihazları gibi gelişmeler ile tedavi için birçok yeni yollar ortaya çıkmıştır (14). Literatürde yapılan çalışmalar ile incelenen tezlerin sonuçları bu açıdan uyumludur (15,16).

Kalp yetmezliği hastalarının eğitim gereksinimlerinin fazla olduğu ve bu yönde desteklenmeleri gerektiği ayrıca bakım vericilerin de kalp yetmezliği eğitimine ihtiyaçları olduğu yapılan çalışmalarda bulunan sonuçlar arasındadır. Kalp yetmezliği ile ilgili yapılan doktora tezlerinde özellikle bireyselleştirilmiş bakımın ve bakım vericinin eğitiminin hastaların bağımsızlık ve semptom düzeylerinde pozitif yönde etkisinin bulunması literatür ile de uyumludur (17,18).

SONUÇ

Dünya genelinde ve Türkiye’de kalp hastalığına sahip bireylerin sayısı her geçen gün artmakta olup; bu durum hemşirelik bakımının önemini artırmaktadır. Bakımın önemini ve kalitesini artırmak için bu alanda çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu çalışmada hemşirelik alanında kalp yetmezliği hastalarına yönelik yapılan lisansüstü tezlerin çoğunluğunu tanımlayıcı tipte çalışmaların oluşturduğu, girişimsel uygulama yapılan tez sayısının sınırlı olduğu görülmüştür. Literatüre daha fazla katkı sağlanması açısından; hastalara daha fazla hemşirelik girişiminin uygulandığı, kanıt düzeyi yüksek randomize kontrollü çalışmalara yer verilmesi önerilmektedir.

Tablo 2. Kalp yetmezliği ile ilgili hemşirelikte yapılan yüksek lisans tezleri

Yazar/Yıl	Tez Adı	Çalışmanın Tipi ve Örneklemi	Ölçüm Aracı	Sonuç
BÜŞRA NUR ÇELİK 2021	Kalp yetmezliği olan hastaların D tipi kişilik özellikleri ve psikolojik sağlamlıkları	Tanımlayıcı 157 birey	'D Tipi Kişilik Ölçeği Formu' ve 'Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği Formu'	Kalp Yetmezliği hastalarının D tipi kişilik özellikleri arttıkça psikolojik sağlamlığın azalması; D tipi kişilik özelliklerinin psikolojik sağlamlığı olumsuz etkilediğini göstermektedir.
HİLAL KÜÇÜKKAYA 2021	Kalp yetmezliği tanısı olan kadınlarda cinsel fonksiyon bozukluğunun ve cinsel yaşam kalitesinin değerlendirilmesi	Tanımlayıcı 356 kadın hasta	Kadın Cinsel Fonksiyon İndeksi, Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kadın	KY olan kadınlarda cinsel disfonksiyon oranı yüksek olup, birçok faktör cinsel disfonksiyon varlığını ve cinsel yaşam kalitesini etkilemektedir.
NACİYE YÜCE 2021	Kalp yetmezliği hastalarında sağlık okuryazarlığı, sağlık davranışları ve öz bakım arasındaki ilişkinin incelenmesi	Tanımlayıcı 120 hasta	Türkiye Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği-32, Kalp Yetmezliği Sağlık Davranışları Ölçeği, Avrupa Kalp Yetmezliği Öz Bakım Davranış Ölçeği-12 ve Kalp Yetersizliği Öz Bakım İndeksi	Kalp yetmezliği hastalarının sağlık okuryazarlığı toplam puanı arttıkça, sağlık davranışları ve öz bakım davranışlarının arttığı, öz bakımı sürdürme, öz bakım yönetimi ve öz bakım sağlamada kendine güvenin geliştiği bulunmuştur.
GÖKÇEN ATİK 2020	Kalp yetmezliği olan bireylerde sınıflandırılmış hemşirelik girişimlerinin tedaviye uyumuna ve tekrarlı yatış sıklığına etkisi	Deneysel kontrol grubu: 48 çalışma grubu: 48	İlaça Uyum Hakkındaki İnançlar Ölçeği, Diyete Uyum Hakkındaki İnançlar Ölçeği ve Bireysel İzlem Hakkındaki İnançlar Ölçeği	Kalp yetmezliği hastalarına uygulanan sınıflandırılmış hemşirelik girişimleri tedaviye uyumu artırırken tekrarlı hastaneye yatış sıklığını azaltmaktadır.
AYŞE YILDIRIM 2020	Kronik kalp yetmezliği olan hastaların bakım vericilerinde depresif belirtiler ve karışıklı bağımlılık	Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tip 219 kalp yetmezliği hastası ve bakım vericileri	Beck Depresyon Ölçeği ve Eş Bağımlılık Belirleme Ölçeği	Hastaların ve bakım vericilerinin depresyon düzeyleri ile bakım vericilerinin karışıklı bağımlılık düzeyleri arasında pozitif yönlü, anlamlı ilişki bulunmuştur.
BURÇİN ÇAKIN MENGE 2018	Kalp yetmezliği hastalarına uygulanan rehabilitasyon programının yorgunluk, yaşam kalitesi ve uyku kalitesi üzerine etkisi	Yarı deneysel 40 kalp yetmezliği hastası	Piper Yorgunluk Ölçeği, SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Pittsburg Uyku Kalitesi İndeksi	Araştırmaya katılan hastalara uygulanan rehabilitasyon programının yorgunluk, yaşam kalitesi ve uyku kalitesi üzerinde etkili olduğu görülmüştür.
EBRU BABA 2018	Kalp yetmezliği olan hastaların psikososyal uyumunun öz bakım davranışları üzerine etkisi	Tanımlayıcı 130 kalp yetmezliği hastası	Hastalığa Psikososyal Uyum Öz Bildirim Ölçeği ve Avrupa Kalp Yetersizliği Öz Bakım Davranışları Ölçeği-12	Öz bakım davranışlarının psikososyal uyum düzeyinden etkilendiği, ancak sağlık bakımına uyumun öz bakım davranışlarını etkilediği, sağlık bakımına uyum arttıkça öz bakım davranışlarının da arttığı saptanmıştır.
SEMIHA ALKAN 2016	Kalp yetmezliği hastalarında semptomların değerlendirilmesi	Tanımlayıcı 117 kalp yetmezliği hastası	Kalp Yetmezliği Memorial Semptom Değerlendirme Ölçeği Charlson Komorbidite İndeksi	Kalp yetmezliği hastaları sık oranda ve şiddette semptomlarla yaşamaya ve semptom yüküyle baş etmeye çalışmaktadır.

Tablo 2. Kalp yetmezliği ile ilgili hemşirelikte yapılan yüksek lisans tezleri

Yazar/Yılı	Tez Adı	Çalışmanın Tipi ve Örneklemi	Ölçüm Aracı	Sonuç
HÜLYA TEKİN 2016	Kalp yetmezliği olan hastaların hastalık algısı ve bakımlarına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi	Tanımlayıcı 100 hasta	Hastalık Algı Ölçeği ve Kronik Hastalıklarda Bakımı Değerlendirme Ölçeği	Hastaların hastalıklarına yönelik bilgi alma durumu ile Kronik Hastalıklarda Bakımı Değerlendirme Ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur
AYŞE ÇALOĞLU 2012	Tıp fakültesi kardiyoloji servisinde kalp yetmezliği nedeniyle yatan hastaların yaşam kalitesi ve evde bakım gereksinimleri	Tanımlayıcı 180 hasta	MacNew Kalp Hastalığı Sağlıkla İlgili Yaşam Kalitesi Anketi Katz Günlük Yaşam Aktiviteleri Ölçeği	Kalp yetmezliği hastalarının yaşam kalitesi düzeyinin orta düzeyin biraz üzerinde olduğu, günlük yaşam aktivitelerini gerçekleştirmede yardım gereksinimi duyduğu belirlenmiştir.
ARNEL BÖKE 2012	Kardiyoverter defibrilatör implantasyonu yapılan kalp yetmezliği hastalarında psikososyal uyumun değerlendirilmesi	Tanımlayıcı 74 hasta	Hastalığa Psikososyal Uyum Öz Bildirim Ölçeği	İKD implantasyonu sonrası korku yaşayan ve inkar etme/reddetme tutumu sergileyen hastaların psikososyal uyumlarının kötü olduğu belirlenmiştir.
GÜRCAN SOLMAZ 2011	Kalp yetmezliğinde hemşirelik yaklaşımının dispne semptom yönetimi ve yaşam kalitesine etkisi	Deneysel 30 deney, 30 kontrol grubu toplam 60 hasta	Borg Dispne Skalası ve Kardiyak Yaşam Kalitesi Ölçeği	Kalp yetmezliğinde dispne semptom yönetimine ilişkin hemşirelik yaklaşımı dispne düzeyinde azalmaya ve yaşam kalitesinde artışı sağlayarak araştırmanın hipotezini doğrulamıştır.
SİNEM CİDDİ 2010	Kalp yetmezliği olan bireylerde cinsiyetin hastalık algısına etkisi	Tanımlayıcı 115 hasta	Komorbidite İndeksi ve Hastalık Algısı Ölçeği	Kalp yetmezliği olan bireylerde cinsiyetin hastalık algısına etkisi vardır.
SİMAY KARACA 2010	Kalp yetmezliği olan hastaların hastaneye tekrarlı yatış sıklığı ve nedenlerinin incelenmesi	Tanımlayıcı 137 hasta	Birden Çok Hastalığa Sahip Olma İndeksi Katz'ın Günlük Yaşam Aktiviteleri İndeksi	Kalp yetmezliği olan hastaların hastaneye tekrarlı yatış sıklığının oldukça yüksek olduğunu göstermiştir.
VACİDE AŞIK ÖZDEMİR 2009	Kronik kalp yetmezliği olan hastalarda yaşam kalitesinin değerlendirilmesi	Tanımlayıcı 220 hasta	Minnesota Kalp Yetmezliği ile Birlikte Yaşam Anketi, Kısa Form-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği (SF-36) ve Memorial Semptom Değerlendirme Skalası	Hastaların deneyimledikleri semptomların sıklığı ve şiddetinin yaşam kalitesini etkilediği, en çok deneyimlenen semptomların solunum güçlüğü, halsizlik uyku problemleri, kol/bacaklarda şişme, şişkinlik hissi ve uyuşukluk/sersemlik olduğu görüldü
SERAP GÖKÇE 2008	Kalp yetmezliği olan hastaların uyku kalitesi ve etkileyen etmenlerin incelenmesi	Tanımlayıcı 60 hasta	Pittsburg Uyku Kalite İndeksi	Uyku kalitesinin yaş, cinsiyet, kullanılan yastık sayısı, NYHA (New York Kalp Cemiyeti) sınıflamasına göre sınıf düzeyi değişkenlerinden etkilendiği belirlenmiştir.
MELİKE DEMİR 2008	Kalp yetmezliğinde yaşam kalitesi ve günlük yaşam aktivitelerinin değerlendirilmesi	Tanımlayıcı 75 hasta	Yaşam Kalitesi Ölçeği Günlük yaşam aktiviteleri ölçeği	Günlük yaşam aktiviteleri ölçeğinden alınan puan artıtkça yaşam kalitesi ölçeğinden alınan puan azalmaktadır. Yani günlük yaşam aktivitelerinde bağımsızlık düzeyi artıtkça yaşam kalitesi de artmaktadır.
GİVAN KIZIL 2008	Kalp yetmezliği olan hastaların eğitim gereksinimleri ve hemşirelerin bu konuda düşünceleri	Tanımlayıcı 129 hasta	Soru Kartları	Kalp yetmezliği olan hastaların eğitim gereksinimleri ile hemşirelerin bu konudaki düşünceleri farklı bulunmuştur.

Tablo 3. Kalp yetmezliği ile ilgili hemşirelikte yapılan doktora tezleri

Yazar/Yıl	Tez Adı	Çalışmanın Örneklemi	Tipi ve Ölçüm Aracı	Sonuç
ESRA TÜRKER 2020	Kalp yetmezliği olan hastalara bakım veren aile üyelerine uygulanan eğitimin hastaların semptom yönetimi ve yaşam kalitesine etkisi	Ön test son test karşılaştırmalı analitik model 380 hasta ve 380 bakım verici	Kalp Yetersizliği Öz Bakımına Bakım Veren Katkısı Ölçeği, Memorial Semptom Değerlendirme Skalası- Kalp Yetmezliği, Minnesota kalp yetmezliği ile Birlikte Yaşama Anketi	Hastaların Memorial Semptom Değerlendirme Skalası- Kalp Yetmezliği, Minnesota kalp yetmezliği ile Birlikte Yaşama Anketi puanlarına bakım vericilere verilen eğitimin etkili olduğu, hastaların yaşam kalitesinin yükseldiği ve hastaların semptom yükünün azaldığı sonucuna varılmıştır. Bakım vericilere uygulanan planlı eğitimin onların Kalp Yetersizliği Öz Bakımına Bakım Veren Katkısı Ölçeği puanlarına etkili olduğu ve alınan eğitimin onların hastalarının bakımına daha çok katkı verdiği sonucuna varılmıştır.
BAHAR ÇİFTÇİ 2018	Kronik kalp yetmezliğine yönelik klinik rutine konulan hasta eğitiminin değerlendirilmesi	Ön test-son test yarı deneme modeli 8 hemşire ve 31 hasta	Hasta Eğitimi Değerlendirme Formu	Hasta eğitiminin, hastaların KKY sağlık davranışlarını artırdığı, hastaların öz bakımını sürdürmesini, öz bakımını yönetmesini ve öz bakımını sağlarken kendine güvenmesini geliştirdiği, hastaların eğitimden çok memnun oldukları fakat hastaların tekrarlı yatışları üzerinde etkisinin olmadığı belirlendi.
NURHAN ÇİNGÖL 2017	Kalp yetmezliği hastalarında Roper, Logan ve Tierney Modeli'ne göre yapılandırılan bakımın hastaların bağımsızlık düzeylerine ve bakım algılarına etkisi	DeneySEL 50 deney, 50 kontrol grubu toplam 100 hasta	Roper Logan Tierney Hemşirelik Modeli'ne Göre Hasta Tanılama Formu, Bakım Rehberi, Modifiye Barthel İndeksi ve Bireyselleştirilmiş Bakım Ölçeği	Kalp yetmezliği hastalarına Roper, Logan ve Tierney Hemşirelik Modeli eşliğinde verilen hemşirelik bakımının hastaların bağımsızlık düzeylerini daha fazla artırdığı, bakım algılarını ve hasta bakım sonuçlarını pozitif yönde etkilediği belirlendi.

Çıkar çatışması: Bu araştırmada yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansal destek: Araştırma süresince herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Yazar katkıları: Konu seçimi: E.T., G.T; Literatür taraması: E.T., G.T.; yazım ve düzenleme: E.T., G.T.

KAYNAKLAR

1. McMurray J, Adamopoulos S, Anker S, Auricchio A, Böhm M, Dickstein K. ESC guidelines for the diagnosis and treatment of acute and chronic heart failure. *Eur J Heart Fail.* 2012;14(8):803-869.
2. Değertekin M, Erol Ç, Ergene O, Tokgözlü L, Aksoy M, Erol K, ve vd. Türkiye'deki kalp yetersizliği prevelansı ve öngördücüleri: HAPPY çalışması. *Türk Kardiyoloji Derneği Araştırması. Türk Kardiyol Dem Arş.* 2012;40(4): 298-308.
3. Efe F, Olgun N. Kalp Yetersizliği Olan Hastalarda Dispne, Yorgunluk ve Yaşam Kalitesi Üzerine Eğitimin Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi* 2011; 18(1):1-13.
4. Özer S. Kalp Yetersizlikli Hastaların Yaşam Kalitesi Algılamaları. *Kalp Yetersizliği Elektronik Haber Bülteni.* 2009;38(1):100-108.
5. Özer S. Kalp Yetersizliğinde Aile/Bakım Verici Yükü. *Türk Kardiyoloji Derneği Kardiyovasküler Hemşirelik Dergisi* 2010;1(1): 3-7.
6. Hatchett R, Thompson D. *Cardiac nursing.* Churchill Livingstone. *Nurs Stand.* 2002; 16(24):190-214.
7. Oğuz S. Kronik kalp yetersizliği olan bireylerin hastalık yönetimine ilişkin inanç ve uyumları. *Kalp Yetersizliği Elektronik Haber Bülteni.* 2009;1(11):408-411.
8. Cline C, Willenheimer R, Erhardt L, Wiklund I, Israelsson B. Health-related quality of life in elderly patients with heart failure. *Scand Cardiovascular J.* 1999;33:278-285.
9. Ekman I, Fagerberg B, Lundman B. Health-related quality of life and sense of coherence among elderly patients with severe chronic heart failure in comparison with healthy controls. *Heart Lung.* 2002;31(2):94-101.
10. Özer S, Argon G. Kalp yetmezliğinde sağlık davranışları, sağlığa verilen önem ve yaşam kalitesi ilişkisinin incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi* 2005;21(1): 63-77.
11. Dunderdale K, Thompson DR, Miles JN, Beer SF, Furze G. Quality-of-life measurement in chronic heart failure: do we take account of the patient perspective? *Eur J Heart Fail.* 2005;7(4):572-82.
12. Von Lueder TG, Agewall S. The burden of heart failure in the general population: A clearer and more concerning picture. *J. Thorac Dis.* 2018; 10:1934-1937.
13. Riegel B, Moser D, Glaser D, Carlson B, Christi D, Armola R, ve ark. The Minnesota living with heart failure questionnaire: sensitivity to differences and responsiveness to intervention intensity in a clinical population. *Nursing Research* 2002; 51(4):209-218.
14. Akdeniz B. İleri evre kalp yetersizliği hastasında sağ kalp yetersizliğine yaklaşım. *Updates Cardiology* 2018;1(1):1-79.
15. Boğan F, Korkmaz M. Kronik Kalp Yetersizliği Olan Hasta Grubunda İlaç Uyumu Yaşam Kalitesini Etkiliyor Mu? *SdÜ Sağlık Bilimleri Dergisi.* 2020;11(2):191-198.
16. Riegel B, Driscoll A, Suwanno J, Moser DK, Lennie TA, Chung ML ve ark. Heart failure self-care in developed and developing countries. *J. Card. Fail.* 2009; 15:508-516.
17. Youn-Jung S, JiYeon C, Hyeon-Ju L. Effectiveness of Nurse-Led Heart Failure Self-Care Education on Health Outcomes of Heart Failure Patients: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2020;17(18):1-14.
18. De Vecchis R, Manginas A, Noutsias E, Tschöpe C, Noutsias, M. Comorbidity "depression" in heart failure- Potential target of patient education and self-management. *BMC Cardiovasc. Disord.* 2017; 17:48.